

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Toleti S. R. E. Cardinalis Summa Casuum
Conscientiæ, Sive De Instructione Sacerdotum Lib. VII**

Toledo, Francisco de

Coloniæ Agrippinæ

7. Qualis debet esse confessio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40916

omnia, si finis consideretur, in excusationem peccati tendunt, cum tamen peccata nuda, & aperta sint proferenda, aliàs non est cum vera accusatione confessio, sed cum rethorica excusatione. Quando verò ad peccati manifestationem perfectam opus esset historiam narrare, bonum est, & fieri debet, sed solum quæ necessaria sunt ad talem finem debent exprimi. Quòd si oppositum fiat horum, ob id confessio suum non perdit valorem.

Quintò pars est, *in foro spirituali, & secreto*. Dico, *spirituali*, ad excludendas confessiones, quæ fiunt coram iudicibus, siue sæcularibus, siue Ecclesiasticis: non enim tales sunt materiae huius Sacramenti. Dico, *secreto*, ad ad excludendam confessionem spiritualem, quæ fit publicè, vt in Missa fit non enim illa est pars Sacramenti. Vnde Sacerdos maximè aduertat, cum aliqui communicare volunt, & vt moris est, confessionem generalem præmittunt, ne det absolutionem, dicendo, *Ego te absoluo*; esset enim sacrilegium, quia talis confessio non est pars huius Sacramenti: dicat tamen verba deprecatoria, id est, *Miserere tui: Indulgentiam, &c.* Confessio enim, quæ Sacramenti est pars, est manifestatio, quæ fit ex se secreto, & in occulto Confessori. Est igitur confessio actus hominis exterior, priorum peccatorum, cum sui accusatione, in spirituali, & secreto foro manifestatio.

Qualis debet esse Confessio.

CAPVT VII.

Multas condiciones bonæ confessionis Doctores assignant. Sexdecim enim multiplicant, quas profectò recensere inutile est. Maior enim illarum pars necessaria non est, ob id non sunt hominum mentes obruendæ. Attingam necessarias. Nam alias partim in definitione antecedenti dixi, partim etiam suo ordine dicemus. Condiciones, seu qualitates confessionis necessariae, sine quibus, aut omnibus, aut vna earum confessio non est, sunt quatuor, integra, diligens, fidelis, & obediens.

Debet primum esse integra quantum ad aliqua.

Primo, vt peccata ita exprimantur, vt Confessor intelligere possit grauitatem: oppositum enim, potius est celare, & occultare peccata.

Secun-

Secundò, vt numerum exprimat peccatorum, quantum be-
ri possit: non enim sat est dicere, multoties hoc commissi, nisi
dicat, quoties. Quòd si præcisè non recorderetur, dicat plus, mi-
nusve numerum, vt recorderetur. Quòd si peccatum est nimis
frequens, dicat saltem tempus, vt, quod per annum habet in
consuetudine blasphemare, vel falso iurare, vel se polluere. Et
si etiam est in statu peccandi, sufficit exprimere tempus, vt di-
cere, si meretrix est, se per duos, aut per tres annos fuisse expo-
sitam cuiuscumq; accedenti. Aduertendum autem hic est, quod,
cum cõfiteretur quis peccatum, non est opus exprimere omnes
actus, qui illud comitantur, vt qui cõfiteretur actum venereum,
non est opus confiteri amplexus, & tactus similes, qui actum
mortaliter comitantur: & qui occidit, non est opus confiteri,
quòd gladium præparauit, vel inquisiuerit inimicum: sat est
præcipuum actuum confiteri, nisi aliquis actus insolitus fuerit
annexus. Huic annectendum puto cum Marfi. 4. q. 12. Gabr. d.
19. & Maio. quòd tenetur dicere tempus continuationis vniuersi
peccati, vt qui per mensem integrum, fuit cum voluntate oc-
cidendi, tenetur tempus dicere: nam virtualiter est numerus, &
multitudo peccatorum.

Tertiò, qui dubius est de aliquo, an sit mortale, debet confi-
teri, alias confessio non est integra.

Tandem quartò, confessio debet esse integra, vt non solum
pœnitens exprimat peccata, sed etiam peccatorum circumstan-
tias. Circumstantiæ dicuntur, quæ non pertinent ad actus
peccati substantiam, sed ipsam comitantur, qualia sunt con-
tenta in hoc versiculo.

Quis, quid, vbi, quibus auxilijs, cur, quomodo, quando.

Præcipuæ circumstantiæ sunt finis, propter quem peccatur,
tempus, locus, in quibus peccatur, & persona peccans, vel cum
qua peccatur. Non tamen necesse est semper confiteri has cir-
cumstantias, nisi in quibusdam casibus notandis.

Primus est, quando circumstantia facit actum peccatū mor-
tale, quod alias erat veniale: vt. g. qui dicit mendaciū in oculum
vt alter occidatur, vel ob fornicationem, tenetur confiteri hunc
finem: nam propter eum sit peccatum mortale, quod, sine il-
lo, veniale tantū erat. Rursus, qui furatur aliquid parue quan-
titaris, vt socium faciat blasphemare, est etiam obligatus ea-
dem ratione confiteri circumstantiam. Similiter qui fecit, ali-
quid, quod ex se non est mortale, putabat tamen, cum fecit, esse
se peccatum mortale, tenetur illam circumstantiam confiteri,

quæ

quæ ad personam pertinet. Secundus casus est, cum circumstantia mutat speciem peccati, ita ut ex unius speciei, mortale faciat alterius speciei, tunc tenetur confiteri: verbigratia, qui furatur in ecclesia, tenetur dicere locum: nam extra ecclesiam est simplex furtum, in ecclesia est sacrilegium. Similiter, qui fornicatur in ecclesia, vel sanguinem fundit. His tribus casibus locus est manifestandus. Similiter, qui fornicatur cum coniugata, tenetur dicere circumstantiam personæ, quia est adulteriū, & si cum religiosa, quia sacrilegium, & si cum matre, vel sorore, vel propinqua, quia incestus. Similiter quæ fornicatur, tenetur dicere, si ipsa, quæ fornicatur, est coniugata, eadem ratione.

Tertius casus est, quando ex circumstantia multiplicatur peccatum, quia etiam circumstantia, nimirum, est contra præceptum aliquod; ut qui furatur, ut adulteretur, tenetur finem exprimere, quia duo sunt peccata, furtum, & adulterium: actus enim interiores sunt manifestandi. Similiter, qui fornicatur, si religiosus est ex voto, tenetur manifestare, quia, ultra fornicationem, agit contra votum. Observandum autem maxime in omnibus, hoc idem, quod modo dicebam, esse faciendum in actibus interioribus. Vnde, qui consentit interius fornicationi, tenetur dicere, licet actus non sequatur, circumstantias, an fuerit cum coniugata, an cum virgine: vnde, isti, qui peccatum mollitiei patiuntur, proprijs se polluentes manibus, tenentur exprimere personam, quam mente concipiebant, si aliquam tenebant mente mutantem speciem; & tenentur etiam exprimere in vno actu successivè, si plures intendebat, & Confessor debet ista exigere.

Quartus est, Circumstantia, quæ secum fert excommunicationem, est exprimenda, ut qui percussit clericum, debet personam manifestare dicendo, se percussisse clericum: vel, si in tempore prohibitio sub excommunicatione aliquid fecit.

Quintus casus est, cum circumstantia est necessaria restitutioni, vel satisfactioni, annexa tertiæ personæ: vnde, qui furatus est centum, tenetur exprimere, & si mille, similiter, ut Confessor intelligat, & provideat de restitutionis modo. Extra hos casus non sunt circumstantiæ necessario exprimendæ, quamvis peccatum aggrauetur: vnde, non est opus, qui fornicatus est die dominico, aut festo, qui periurat in ecclesia, tempus, & locum confiteri, vel alias circumstantias, ultra dictas. Hæc igitur est prima conditio confessionis, ut sit integra.

Quibus